

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXV. LETNIK 1925 ŠTEV. 9

Čez Nizki vrh (2114 m)*.

Dr. H. Tuma.

Zadnji dan avgusta (1913) sem porabil za odpočitek v prijaznem Bovcu, odkoder si bodi naj pridem, vedno mi ljudem kraju. Vožnja po srednješoški dolini in potem po Koritnici čez Predel do Trbiža je sama na sebi turistiški užitek. Snažen trg mora na vsakega, posebno na trudnega turista, napraviti najboljši vtis. Dan počitka sem pohajkoval po bovški okolici, ki je polna velikolepih pogledov na Alpe. Pozdravljal sem ljube znance v ozadju Bavšice, lepo piramido Krnice nad Klužami, pod njo, kakor prislonjeno temno zeleno Izgora,* drzni stožec Sovinjaka in pečnate škednje Plazkih Lop, na desno pred njimi zelene vrhove nad planino Golobar, tik ob Soči strmi, gozdnati Javoršček. S hodnika hotela Jonko preko dvorišča sem videl popoldne v solčni svetlobi rajdo gor od Kuka čez Planjo, Travniški Rob, Travnik, Vogel, Veliko Špičje, Trebiške Lope in Kanjavec, na desnem bregu Soče slemena Planje s sedelcem »Na Ferkale« 1726 m. Seveda nisem pozabil dolgo posedeti ob cerkvi Marije Device v Logu, odkoder je tako krasen pogled na ogromno Kaninsko gromado, v njenih dveh delih, na desno goli Veliki Vrh s planino Goličico, na levo Prestreljenik do Laške Planje s Konjcem in Skednji, pod njimi planinska koča nemškega društva nad planino Gozdec. Kolikokrat sem imel vse te gore pod seboj, in vedno so mi lepe, vedno jih rad pozdravljam iz mirnega, udobnega Bovca! Kljub polni brezposelnosti je minil kmalu ves dan. Minila mi je vsaka skrb in vsi spomini nazaj, kakor bi živel samo mirni brezskrbni sedanjosti. Tudi taki občutki so vir vablјivosti in čara alpinistike!

* Glej Planinski Vestnik 1923, str. 116.

* Besede izgora bi ne razlagal s prof. Pintarjem od izgoreti, marveč kot na večjo goro naslonjeno predgoro; tako tudi Izgorje 739 m pri Žireh na Kranjskem. Požganja izkušeni turist takoj spozna; imajo svojo posebno zunanost; gola so, brez sledu grmiča.

Tudi drugi dan, 1. septembra, se mi ni posebno mudilo iz Bovca. Odrinil sem šele ob 8. uri zjutraj. Vreme sicer ni bilo posebno kazno, pa tudi ni grozilo. Mislil sem, da zlahka pridem čez Bavški greben v planino Zapotok nazaj. No, motil sem se in obveljalo je staro pravilo, da je treba vsako turo pričeti kar najbolj zarana, tako da jo končaš, če le moč, že zapoldne. Najraje se v poletnem času vreme skremži ob najvišji vročini popoldne; če drugega ne, pride vsaj ploga. Važen za turista je bil tudi fiziologični moment, da je človek zjutraj najbolj izpočit. Po zgodno končani turi se krvni tok in živci pomirijo, da ima večerja pravo slast in sledi globoko spanje. Ture, zategnjene pozno proti večeru, udrudijo, posebno ko so minila prva mladeniška leta, v katerih človek tem globlje spi, čim bolj je utrujen. Tudi meni se je godilo v prvi mladosti kakor kozarjem v planini. Po celem dnevu letanja sem zaspal kakor ubit. Tako sem l. 1873 — bila je moja prva daljša tura v Alpah — prišel iz Gorenje Krme pod Triglavom do Zaspas nazaj (nad desnim bregom Dolinske Save). Hoda je bilo blizu 7 ur. Z mladim Bernardom sva nosila kakih 20 funtov skute na rami in se vrstila vsak po eno uro nošnje. Prišla sva domov že v mraku. Po večerji smo molili po stari kmečki navadi dolg rožni venec. Klečal sem na klopi ob veliki peči z drugimi domačimi fanti in s hlapcem vred. Najedel sem se bil za večerjo navadne kmečke plaže ter truden zaspal med mrmranjem rožnega venca. Naenkrat se mi je zdelo, kakor da žubori okoli mene gorski potok Radovne, sklonil sem se na peč, zaspal, padel na klop, s klopi na pod, mirno speč naprej. Izplašili so me iz spanja z mrzlo vodo. Začudeno sem se zbudil in gledal, zakaj me hlade in močijo. Nato pa v seno na škedenj! — Vse kaj drugega je ta deški spanec nego spanec odraslega moža, ko je ves organizem močnejši, pod vplivom živčevja in možgan. Posebno velja to za mestnega človeka.

Dobro odpočit sem korakal vesele volje, četudi s precej težkim nahrbtnikom — saj sem bil vzel iz Loga s seboj za nekoliko dni priprave — po cesti proti Klužam in stopil ravno ob $\frac{3}{4}$ 9 na kolovoz v Bavšico. Minile so hitro mimo oči znane gore, minili spomini prejšnjih tur, naenkrat sem stal ob $\frac{1}{4}$ 10 na poklonu na Prevalih, to je na klinu zrušenin, ki Srednjo Bavšico zapirajo proti dolini. Pozdravljal sem pod seboj po temnem mahu žuboreči Šumnik in postal v pogledu na Črni Vrh, Obljak, Pihavec in Šmihelovec, pred mano zelene sečne doliče Globočane pri vhodu v Srednjo Bavšico. Ob $\frac{1}{2}$ 10. sem bil ob hiši sedaj pokojnega svojega nekdanjega vodnika Matija Mlekuža. Tudi dobra njegova gospodinja je že v grobu in dedič Ivanc, ki me je tudi spremljal po goréh, gospodari s

svojo sestro Katro. Poiskal mi je vodnika čez gorski greben Matija Mrakiča, p. d. Matijčarja, lovca in v mladih letih kozarja. Treba pa je bilo skoro celo uro čakati, da smo ga poklicali od dela, da se je preoblekel in mu je gospodinja skuhala kosilo. Ob $\frac{1}{2}$ 11. sva odrinila proti plazu v Kopicu in na planino Bukovec. Plaz je v poznem poletju ves zamazan in močno skopnel. Stopala sva po dobri stēzi polagoma v pičli uri do pod gozdnato strmo Bukovsko Glavo, na temenu katere stoji planinski stan. Nad njim se dviga Mesnova Glava. V stanu sva se le malo ustavila, Matijčar je popil nekoliko sirotke, pa sva stojē odpravila. Pod stanom so Bukovška Korita, pod Mesnovo Glavo naprej pa je ozki hladni dolič, stisnjen med grebenom Bavškega Pihavca in Šmihelovca. Pod tem vrhom (2108 m), pomaknjen proti Bukovcu, je Mali Šmihelovec, kakor je na desno pod Kanjo (2030 m) skalnati stožec Mala Kanja. Nad Doličem je Mali Jelenk. To vzporedno imenovanje je važno za konečno določitev imen vrhov v grebenu. Bavškarji imenujejo vršiče pod glavnim vrhom dosledno »male«. Ker se križata imeni Mali in Veliki Jelenk v imenovanju Trentarjev in Bavškarjev in v oficijelni nomenklaturi na vojaškem zemljevidu, je ravno imenovanje Mala Kanja, Mali Šmihelovec, Mali Jelenk, poleg oblike, odločilno. Na desno od Doliča, naravnost iz planinskega stanu gori, pelje pot čez Lužo. Luža je kotlina pod Zgorelcem (2090 m). Zapotočani navadno govorē: »grem čez Zgorlec«, Bavškarji: »grem čez Lužo.« Tako je čisto ime za prehode dvojno; vsaka dolina imenuje prehod po svoji strani. Pot po Doliču je složna, ko se premaga prva strma stopinja nad stanom. Stene Šmihelovca se dvigajo skoraj navpično nad Doličem, da vede steza tik pečin. Dolič se končuje pod Malim Jelenkom, to je klin od Velikega Jelenka (2120 m) dol, ki preide v črne glave Stržišča, ki je širok žleb temnega škrlinika, iz poklin katerega na več krajih cvrlja pitna voda. Ob suši presahne. Mali Jelenk je Trentarjem neviden. V tem tiči razlog, da se ime Mali Jelenk napačno rabi.

Do konca žleba pod Stržiščem sva prišla ob $\frac{3}{4}$ 1. popoldne. Presedela sva le toliko, da sva se malo napila. Pot od Stržišča naprej postane nekoliko strmejša, a vede vedno po drnu in dobri ovčji paši. Na levo spremljajo debro strme pečine Malega Pihavca (2072 m), Velikega Pihavca (2088 m) in Oplačnice (2052 m), ki se nižajo in zavijejo v krogu na desno do 1995 m, ter prevāle Osojnika, ki zapirajo Bukovsko dolino proti severu. Skutnik (2172 m) stoji skoraj ravno nasproti Oplačnici. Kakor mi je bil l. 1910 od Visokega Pelca

in raz Morež vodnik Mlekuž napovedal za točko 2172 m ime Skutnik, tako mi ga je napovedal tik pod njim Matijčar, tako da sem končno ugotovil za vrh 2120 m Veliki Jelenk in za 2172 m Skutnik.

Zavila sva po slemenu in šiji Osojnika proti Špičici (2120 m). To sva obšla po cvetnem gorskem drnu ter stopila ob 1.35 popoldne na Nizki Vrh (2114 m), na levo nama je stala stebrasta čukla Oltarja. Po zelenih gredah pod Nizkim Vrhom sva zavila na desno, poševno dol proti Zapotoku. Nekoliko težja pasaža je bila le pod Špičico. Vrvi nisva hotela rabiti, ker se nama je zdelo prezamudno in tako sva se splazila previdno čez precej globoke, strme, sem in tja skačnate in zopet travnate skoke v kamenito gorenjo kotlino »V Laštah«, potem čez kršje in zvaline nižje doli čez pravo škrapljišče (Karrenfeld) v Planino in v zeleni Razorec, odtod mimo Italijanske koče po zarisani stezi v planino Zapotok. Stopila sva v stan ravno ob 3. popoldne.

Nebo se je bilo že med potjo zoblačilo; bližje ko sva prihajala k stanu, nižje so se vésili megleni podirki. Ravno ko sva stopila v stan, so jele padati prve kaplje. Vedrila sva nekoliko, ker je kazalo, da ne bode večjega dežja. Sem in tja je tudi malo popuščalo, tako da se je proti 4. uri Matijčar poslovil in krenil čez Zgorelec in čez Lužo v Bavšico nazaj. S seboj ni imel prav nobene oprave, le navadni letni jopič. Zato ga je moralo na dolgi poti do Srednje Bavšice prav pošteno prati. Odrinil sem skoraj za njim, ker sem vedel, da imam še precejšnjo pot do Trentskega Loga in bi rad prišel domov vsaj do mraka. Pod Zapotokom v gostem gozdu je še precej dobro šlo, lahek dež pa se je kmalu premenil v močno ploho z gromom in bliskom, tako da je lilo po strmi stezi in se je v gozdu stemnilo. Previdno sem stopal vedno nižje dol do produ Zadnje Trente. Pot gre do zadnje hiše v Zapodnu po produ, potem malo skozi gozd na zaznamovano pot, ki prihaja izpod planine Trente. Dež je neprenehoma lil. Nepremočni dežni plašč je sicer dobro varoval nahrbtnik in trup, odtekajoča voda in opletanje plaščevih kril pa me je premočilo od kolena dol do dobrega. Ob 1½ 7. zvečer sem stopil moker ko miš, gori od potú, doli od dežja, v Zlatorogovo krčmo.

Rekord.

Vilko Mazi.

Rekordi so vsake sorte: višinski, dolžinski, širinski in bog si ga vedi kakšni še. In so ljudje, ki se pulijo in trgajo zanje, da bi postali slavni, tako ali tako.

Meni nikoli ni bilo do slave, zato se tudi nikoli nisem pehal za kakršenkoli rekord. Toda sem proti svoji volji dosegel enega in sem trdno prepričan, da mi ga nihče ne iztrga.

V zeleni Savinjski dolini me je bilo napralo do kože. Z mokrimi in težkimi cunjami sem se preprašal do kmeta, ki mu že več let učim gluhonemega fanta. Sprejeli so me z veliko častjo in so si dali mnogo opravka, da so me posušili, pogostili in prenočili. Zjutraj pa, ko sem se napravljal na pot, je prišla gospodinja še s peharjem jajec.

»Nikar ne zamerite,« je dejala, »da smo vas tako slabo postregli. Škoda, da nam niste dali prej pošte; pripravila bi vam kaj boljšega. Tako pa vam morem dati samo še to malenkost na pot.«

Zaman sem se otepal z izgovorom, da sem namenjen v planine, kjer se mi utegne ta krhka roba pobiti in onesnažiti nahrbtnik. Ona pa, da ne in da ne. Prinesla je še kup plev in velik zavitek od moke ter pričela skrbno vlagati komad za komadom.

»Križ božji, to bo cela gora!« sem zmajeval natihoma. »Nekaj jih bom že pospravil spotoma, drugo pa, kar bo, bo...«

»Tako se vam ne bo nič pobilo,« me je zagotavljala ona.

Naposled sem zadel to neprijetno breme na pleča in jo mahnil proti Solčavi. Kdor je pogledal moj napihnjeni nahrbtnik, me je gotovo pomiloval nad pokoro, ki sem si jo naložil. Pa sem vendar brez težav in nezgod prilezel nad slap Rinke in na Okrešelj, kjer sem prenočil.

Drugo jutro je obetalo jasen dan. Opustil sem načrt, da bi se vzdignil na Kamniško sedlo, ki sem ga že tolikokrat prelezel. Zanimalo me je, da bi se popel čez neznani mi Turski Žleb na slovite Pode in preko Kokrskega sedla v Bistrico. Žal, da ni bilo nikogar v koči, ki bi se mu mogel pridružiti. Edini spremljevalec mi je mogla biti specijalka.

Oskrbnica mi je verno zatrjevala, da je pot izvrstno markirana in zavarovana ter da so povsod na razpotjih napisi. Zagotovila me je celo, da se mi ni bati megle — kako bi še okleval!

V dveh urah sem bil na vrhu. Markacije in napisi v redu. Brez strahu sem se obrnil na desno, občudujoč divno panoramo sivih grebenov in zelenih dolin. Kmalu me je pripeljala pot na oster greben, ki se je prevesil na drugo stran kakor streha na zvoniku. Videl sem, da drži nizdol žica, toda dno je ležalo v megli, ki se je pošastno valilo kvišku... Ali naj jo mahnem nazaj na Okrešelj? Še enkrat po Turskem Žlebu? — Desetkrat bolje bi bilo, da sem tako storil...

Začela se je pokora. Oprezno sem se spustil v dno, da ne bi spodrsnil s kočljivim tovorom, za katerega me je skoro bolj skrbelo nego za zdrave ude. Bolj in bolj so temneli megleni ovoji okrog mene. Nenadoma je zapihal topel veter in začelo je rositi. Ta bo lepa, sem si mislil, ko sem se doli na grušču zavijal v šotornico. Samo tega mi še manjka, da zgrešim markacijo, ki sem jo že zdaj s težavo lovil. Nobene vere si nisem delal, da se bo pregnalo. Ostala mi je samo alternativa: nazaj, ali pa napeta pažnja na rdeče znake, ako hočem dalje skozi ta sivi labirint. Nak, nazaj pa ne. Torej naprej, kljub megli, dežju in vetru!

In je šlo čisto lepo, skoro po ravnem. Prijadral sem do ogromne skale, ki je štrlela bogve kam, polna napisov in pšic. Vsega spaka sem bral, samo o Kokrskem sedlu ni bilo ni piškave črke. Kar naprej, fant, boš že prišel!

Ni trajalo dolgo, ko se je izluščil iz megle počrnel steber. Pod njim je ležala prazna deščica, očitno ostanek nekega napisa, od katerega pa sem našel v bližini samo rob kovinaste plošče. Tu se je odcepila na levo steza, ki bi se je bil gotovo poslužil, da sem mogel zaslediti na njej kako markacijo. Toda vse moje iskanje je bilo zaman. Ni mi torej preostalo drugega, nego nadaljevati prejšnjo pot, pa naj pelje kamorkoli, samo da je zaznamovana.

Megla je postala tako gosta, da bi jo lahko rezal. Pot se je začela dvigati v serpentinah čez neki prod, zmerom više in više. Naposled sem stal pred razdrapanim skalovjem, ki je v pošastnih sencah strmelo v višave, mokro in umazano, da bi me odganjalo še ob solncu.

Pa ni bilo še dovolj. Komaj sem prilezel nekaj metrov po jarugi, se je veter obrnil in začel je naletavati sneg. Kam me vrag nese? — To je vendar nemogoče, da bi držala ta pot na Kokrsko sedlo... Začel sem klicati, kolikor mi je dalo grlo. Toda ti klici so zamirali v praznem odmevu. Daleč naokoli ni moglo biti žive duše. Kdo pa se naj tudi klati v takem po tej črni puščavi... Pogledal sem na uro. Na tretjo je šlo. Tolažilo me je, da ni še tako pozno in da se utegne pred večerom kaj prevreči.

Plazil sem se dalje po snegu, ki je z gostimi kosmiči pobelil že vso jarugo. Premrlih rok sem dosegel greben, ki je strmo padal na drugo stran. Naprej pa ne več za nobeno ceno. Stisnil sem se pod zevajočo skalo, ki mi je dala še dosti varno zavetje pred napadom te »poletne zime«. Zavil sem se tesno v šotornico in ždel kakor duša v predpeklju. Še jesti se mi ni ljubilo, čeprav se je že oglašal glad. Da bi zdaj segal v nahrbtnik, brrr... bogve kakšen močnik je že notri?... Še bolj me je zazeblu ob tej misli, nego od mraza, ki je piskal po grebenu. To vem, da sem bil parkrat dobro zadel ob skale. Ne vem, kakšna sreča bi morala biti, da se mi ni potolklo vsaj polovica jajec...

Nehalo je snežiti. Kmalu potem se je globoko nekje za trenotek pretrgala megla in videl sem med smrečjem cerkev in kup hiš, drobnih kakor igrača. Po vsej priliki je moglo biti to le Jezersko. Torej me je zaneslo nekam pod Grintavec? — Nisem se zmotil. Kmalu se je jela megla redčiti. Oster piš jo je trgal nad prepadi. Prikazovale so se kope jasnega neba in kosi obsolnčenih dolin. Mahoma se je razgrnil okrog mene čudovit svet, ves stkan od bliščečih kristalov. Visoko nad mano se je zasmajalo sinje nebo tako prešerno kakor oko zrelega dekleta. Ves drug človek sem postal v tem trenutku. Minil me je bil mraz in glad in strah in malo da nisem zavriskal radosti. Kakih sto metrov nad mano je stalo triangulacijsko znamenje — Grintavca. Nikoli nisem sanjal, da bom tako na slepo prilezel na to krono Kamniških planin in vrhu tega še s pol nahrbtnika jajec... Tam gori mi ni dalo, da bi jih ne bil pregledal. Čudo božje — vsa so bila cela! Pa naj reče kdo, da to ni rekord! Rad bi ga bogme poznal, ki me bo posekal...

Kako je bilo potem? No, to ni nič zanimivega. V lepem vremenu ni nikaka umetnost, priti z Grintavca na Kokrsko sedlo in v Bistrico, pa magari s tako robo, kakršno sem jaz prenašal v nahrbtniku.

Planinska cesta Črna—Jezersko.

Jožef Zazula.

Med Pliberkom in Kamnikom, med Tržičem in Šoštanjem ležeči svet ima globoko zarezane doline, izmed katerih sta med najdaljšimi Savinjska in Mežiška dolina. Oboji, pričenši v sosesčini Grintavca, Ojstrice in Olševe, tečeta proti vzhodu, med obema pa je podolgasta Raduha, so obsežni Travniki in druge višine. Dolinski svet

sam po sebi ima razmeram primerne komunikacije: v Mežiški dolini radi ondi se nahajajočega svinca, Savinjska dolina radi planinskega kraja; medsebojni prehodi pa so le gorske steze, kolovozi in temu podobne zveze. Zato so od nekdanj ondotni prebivalci delali načrte za potrebne prehode med Črno in Solčavo, deloma železne, deloma kamenite. Ker je taka zveza važna tudi s planinskega stališča, opišimo projekt še mi, in sicer v smeri Črna, Bistra, Sleme, Sv. Duh, pod Pavličovo steno in pod Golim vrhom preko planine Jenk na Jezersko. Približno 35 do 40 km dolga cesta bi bila pravi planinski tehnični kras in prevažna v ptujsko prometnem in gospodarskem oziru; zato si jo podrobneje oglejmo.

Dober kilometer iz vasi Črna proti Koprivni je ob cesti kapelica, kjer se na levo odcepi pot v dolino Bistra; tam se hkratu prične naša planinska cesta. Takoj onkraj doline se nasloni na hribovje Oroš (1305) in se vije desno nad potokom Bistra polagoma na južno pobočje; ne kaže namreč zasledovati staro dolinsko cesto, ker bi nam pozneje primanjkovalo dovolj razdalje za razvoj smeri. Na južni strani pod Orošem se razvija cesta proti zahodu do kote 1095 nad Knezom; od Kneza teče v smeri Prosenec proti koti 1258 in ob stari koroško-štajerski meji na Sleme (1310), kjer se končuje prvi del. Sleme je izhodišče za Raduho, Olševo, Sv. Jakob in peš-prehod med obema dolinama.

Drugi del nameravane planinske ceste vodi, kakor do sedaj, proti zahodu in sicer pod Olševo do cerkvice pri Sv. Duhu in dalje do Pavličove stene. Višina je primeroma ista: Sleme 1310, Sv. Duh 1247, prehod pod Pavličovo steno 1516; za daljavo okroglih 12 km gotovo neznatna razlika, skozi in skozi po solnčni strani, in po primeroma položnem, poseljenem svetu.

Na tej progi bi bilo treba na najnižjem mestu speljati odcepek proti Solčavi v dolino; pod Pavličovo steno pa bi bilo postaviti planinsko zavetišče, kakor na Slemenju, ako ne celo solidno zidane stavbe za daljši oddih, oziroma s trajno oskrbo.

Onstran kote 1516 pridemo v tretji, končni del ceste in stopimo hkratu v Avstrijo; ta del bi edini tekkel po senčni strani in bi radi državne meje oviral nekoliko živahen promet. Cesta bi tekla proti jugu pod Mrzlo goro (z event. odcepkom v Belo) na planino Jenk 1494, kjer bi dosegla zopet

mejo naše države, ter bi okoli gornje Jezerske Kočne končala svojo smer na Jezerskem pri Sv. Andreju.

Toliko o projektu; sedaj o sredstvih. Priljubljeno pribežališče raznih projektantov so strategični oziri, od drage železnice do priproste vaške ceste. Mi smo pa na stališču, da treba vsak načrt narediti in plačati nam samim; zato ne iščemo raznih ozirov, temveč navajamo sredstva iz projekta samega.

Cesta bi prvič koristila planinam glede paše, gozdovom glede izvažanja lesa, vasem in seliščem ter končno zvezi obeh dolin; zato bi jo morali podpirati z dokladami in mitnino. Drugič bi bilo postaviti primerne stavbe za potnike, v prvi vrsti za turiste. V Švici ali na Tirolskem bi stalo ob 40 km dolgi progi vsaj deset hotelov z garažami. Nam ni treba biti tako preširnim, zadostovale bi primerne stavbe na obeh koncih, na Slemenu, pri Sv. Duhu in na obeh prehodih pod Pavlovičevo steno in na Planini Jenk. Končno bi cesta koristila svinčeniku v Mežici; svinčenik je nastal iz nekdanjih solfatov in podobnih ognjeniških pojavov, zato v najdišču samem ni pravega sistema; kajti ruda se pojavlja na vseh koncih in krajih. Najdeš jo v Črni kakor na Peci; v Topli kakor v Solčavi. Zato se bo mežiško rudarstvo v doglednem času zdatno razširilo in bo tvorilo omrežje industrijskega dela v obeh dolinah. Za te razmere bo cesta posebne važnosti; ker pa je rudarstvo tudi dobičkanosno, bo ono tudi za našo progo glavni podpornik. Ne mislim na priljubljeno izžemanje takih podjetij, temveč na običajni razvoj; saj je Mežica že dandanes v položaju, da tako cesto zgradi v dveh desetletjih ob lastnih stroških. Seveda pa bode moralo imeti razlaščevanje sveta primerne cene; svet bo moral biti ugodno na prodaj, saj bo cesta v prvi vrsti koristila mejašem samim.

Cestna zveza Črna — Jezersko bi bil tudi edino izpeljiv načrt, kajti o železnici ni govora (izvzemši ozkotirnico kraj ceste na 5 — 6 m široki progi; širša cesta bi radi terena ne mogla biti, ožja (z železnico vred) bi ne smela biti. Kljub najživahnejšemu prometu pa bi popravila tvorila trajne izdatke vsakoletnih avtonomnih proračunov, zato je treba rentabiliteto kalkulirati z idealnega stališča; po istiniti donosnosti so taka dela vedno pasivna.

Prirodni gaj Like (Plitvička jezera).

»Oj krasote, div divote,
da li san ste ili priča
iz kraljestva drugih biča.
Ushitom mi grud se diže, —
čutim, da sam Bogu bliže...

b nenadni lepoti zmanjka človeku besed, zastane mu v grlu vzklik čustev v globini duše; ostane le vtis in občutek trajen v — spominu. Tedaj začuti toliko ljubezni do lepote, ki jo vidi v naravi, da ji želi stopiti bližje; hkrati začuti neko sorodnost z vsem, kar ga obdaja, začuti vesoljstveni dih, ki plava nad vso naravo, zazdi se nam sebi silno majhen, ko niti izraziti ne more, kar bi želel. Prevlada ga ta lepota tedaj, kadar jo je zaznal nenadno, ne zavedajoč se, kako je prišel iz dolgočasnega pustega, nerodovitnega kraja naenkrat v prirodni gaj. — Tak prirodni gaj so se mi zazdela Plitvička jezera, ko smo po neprijetni vožnji in žalostni sliki Liške pokrajine stopili pred mično in mogočno sliko teh jezer in njih slapov.

Plitvička jezera se nahajajo v Liki; najboljši dohod imajo od postaje Rudopolje, ako se dospe z jutranjim vlakom. Pot je markirana in privede v 3 — 4 urah do jezer. Seveda je ta pot le stezica za pešce, skozi gozd in nad izsušenimi — ako je deževno, pa nad močvirnatimi travniki. Drugi dohod je iz naslednje postaje Vrhovine, odkoder vodi široka cesta za avtomobile, ki pri vsakem vlaku pričakujejo izletnikov. Cesta iz Vrhovine je mnogo daljša od stezice iz Rudopolja in priporočljiva le onim, ki se nameravajo poslužiti vožnje z avtom; vsled dolžine 28 km in obilega prahu bi je pešcu ne bilo priporočati, razen ako se vrača v Vrhovine k nočnemu vlaku, ki ima najbljšo zvezo s Slovenijo. A še tedaj si bo marsikdo premislil in se raje zatekel k avtu, da si ne pokvari s slabim koncem lepih vtisov, ki jih hoče ponesiti s seboj. Kljub precej dolgi vožnji in raznim potnim neprilikam se izplača vsaj enkrat obisk one nam Slovencem po večini neznane prirodne lepote.

Prošlo leto nas je ta lepota navdušila tako, da so naši opisi porodili koprnjenje po njej v znancih, »ljubiteljih narave«. Zlasti naš planinski striček iz Maribora je izmoledoval pri svojih dveh ljubljanskih škratih, da povedeta še njega tja doli.

Poslužili smo se večernega vlaka radi ugodne zveze, ki jo ima v Ogulinu proti Gospiču. Na Dolenjsko se nam je nudil lep pogled; mrak je legal na zemljo, mirno so snivali gozdovi; polja in travniki

so se zibali v lahнем vetriču, gosto posejane prijazne hišice so ljubko mežikale z razsvetljenimi okenci. V polju so prepevali črički, na nebu pa je blestelo nebroj zvezda. Kratek postanek in nato naprej... v vedno gostejšo temo.

Na počitek ni bilo misliti. V Karlovcu, kjer je čakal vlak, da se napije — pil je zelo dolgo, preko ene ure — smo si v hladnem zraku osvežili že dremajoče obraze in posveženi smo zopet sedli v voz. V Ogulinu smo presedlali v liški vlak. Takoj smo opazili slabo zameno prostora; vlak je bil nesnažen in napolnjen liških potnikov, nesnažnih in razmršenih. Oj tiste živalice! Iskreno smo si želeli svežega zraka in solnca na prostem v Rudopolju. Nekje v daljavi je že pošiljala zarja prve svetle pramene, nebo je lahno rdelo in s plahimi koraki se je bližal novi dan. Neprijazen je bil pogled na pokrajino. Nismo opazili one vesele slike, ki smo jo vajeni gledati v naših pokrajinah. Tu je le bregovita ravnina, pokrita z nizko travico in z brinjem. Živahnejša je okolica postaje Plaški. Hišice so zidane, dočim so drugod le nekako zbite iz lesa in blata. Kmalu smo opazili v bližini Plaške obširno jezero, ki se je motno svetlikalo v rastočem dnevu. Temne sence obkrožajočih ga dreves so medlo padale na njegovo površino... Postaje ob tej progi so sicer zidane, vendar neprijazne. Niti ene cvetke ni bilo opaziti, ne okoli postaje, ne na kakšnem oknu, kakor da je sredi poletja vse slana pobrala. Postaja je sledila postaji, ta večja, ona manjša, a vse enako žalostne in brez rož. In pokrajina — pustinja... V daljavi se je stemnilo, kraj je bil bolj in bolj porasel z drevjem in kmalu smo zavozili v gozd. Le počasi smo se približevali svojemu cilju; še Jesenica, Javornik — in evo — Rudopolje. Poskakali smo iz vagona. Postaja sicer ni majhna, a z istim turobnim, odbijajočim izrazom otopelosti in brezčutnosti, brez znaka veselja; pusta.

Zavili smo črez tir in opazili v gozdu markacijo, ki smo ji sledili do Plitvičkih jezer. Po razsušenih pašnikih, nad selom z lesenimi, zanemarjenimi kočicami smo zopet veselo zasopli v blagodejnem gozdnem hladu. Trdno in brezskrbno smo stopali v podkovankah in pomilovali one, ki hodijo v »šimi« — črevljih tod črez. Z gozdne stezice nas je privedla markacija na lepo široko cesto in zopet na stezico, da smo po bližnjicah križali serpentinsko vozno pot. Polomljeno drevje leži kar vprek in trohni, nikjer ni nikogar, ki bi odpeljal ta les. Pa koliko bogastva leži v tem gozdu! Ogromne gladke bukve, jelke, smreke z gladkimi debli in s košatimi kronami — vse tako zdravo in polno življenja, da smo se razveselili še mi, posedli na podrto drevo in — zajtrkovali.

Tri ure smo že bili na poti, ko je gozd ponehal in se je odprl pogled v dolino, odkoder se nam je nasmehnila temnomodra jezerska površina. Markacija nas je dovedla do poti k pensionu Labudovac. Ker so nas pa jezera bolj zanimala od poti in markacije, smo napravili majhen ovinek in stopili na pot, ki obkroža jezera. Vesel nam je bil pogled na vso to živahnost slapov, a vseeno smo hiteli naprej, da bi čimprej odložili v hotelu svoje stvari in si potem prosto in nemoteno lahko polagoma ogledovali vse zanimivosti.

Kmalu smo dosegli hotel in dobili potrebno pribežališče. Zavrisnili sva skoraj jaz in Malči, ko sva si ohladili vroča lica s hladno vodo, odložili prtljago in, gotovi s toaleta, sedli na okno s pogledom, uprtim na jezero. Jezero Kozjak, 536 m nadmorske višine, tvori tu podaljšek v Glibovito Drago; na najožjem mestu je pripravljen prevoz iz čolnarne k elektrarni. Prav v bližini elektrarne pada slap, ki se pri padcu razcepi v 3 dele iz zalivov Jezerca in Burgeta, a takoj na desni elektrarne zopet drugi slap in tretji; višje: malo jezerske površine gornjih jezer in slapov; še višje — med zelenjem in drevjem: bele, široke lise. A sredi Kozjaka dolg in ozek otočič »Štefanjin otok«, gosto porasel z gozdom. Kozjak je največje Plitvičkih jezer, ima 3 km dolžine in je temno in tajinstveno — divje romantično.

Solnce je sijalo tako ljubeznivo in vablljivo, da smo pozabili na malo utrujenost in smo se, že z ozirom na lepi dan, nahajali opoldan na cesti proti izlivu jezera Kozjak v prvo Donje jezero Milanovac. Iz skušnje lanskega leta nam je bilo znano, da zadobe Donja jezera šele v solncu svojo pravo vrednoto, ko se leskeče vsak slapič, vsak pramen, dá, celo vodni prah v svoji posebni, izpreminjajoči se barvi in se bliščeči polkrogi in valčki prelivajo nad temno jezersko površino drug v drugega. A Gornja jezera zadobijo svojo posebno lepoto v tajinstveni poltmini, najsibo v zgodnjem jutru, še lepše pa ob nastopajočem mraku ali ob zahajajočem solncu, ko prodirajo solnčni žarki le slabotno v tajnost jezerske tmine. —

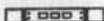
Plitvička jezera delimo po sestavu in obliki — v Gornja in Donja jezera. Gornja jezera imajo višjo lego in so raztresena v gozdnatem svetu. Medseboj so vezana z zalivi in slapovi, ki padajo vsak zase v nižje ležečo jezersko površino. Jezera, slapove in zalive obkroža drevje, zelenje in vodne rastline. Jame, ki se nahajajo tu, so polne kapnikov, fantastične v obliki in pravljичne v svoji vzporednosti in legi.

Donja jezera pa dobivajo vodo iz Gornjih jezer in se nahajajo v neki ca 100 m široki soteski, obdani na obeh straneh z visokimi

apnenčevimi skalami. Le sempatja pokriva kako šibko drevesce in grmičevje to strmo obalo. Ob bregu jezer samih je opaziti v vodi nagromadenih skal, ki so svojčas zgrmele v jezero. Jezera ločijo med seboj visoke ograde, ki segajo od ene obale do druge; voda pada naenkrat v množici slapov, ki se združujejo in razbijajo ob skalnati ogradi ter v mnogih raznih kaskadah padajo v nižje jezero. Pogled na te slapove je veselejši in vabljivejši, ker zadobe kot množica večji vtis, a se njih ljubkost stopnjuje ob solnčnem siju, ko se njih bleščeča belina močno odbija od temne jezerske modrine. Jame, ki se nahajajo ob teh jezerih, so večje od onih pri Gornjih jezerih, toda brez kapnikov, ogromna gnezdišča divjih golobov in lastavk.

Gornja jezera loči od Donjih široka cesta, ki privede iz Zagreba. Od glavne ceste se loči stezica v sotesko Donjih jezer; takoj smo dospeli nad prvo 6 — 8 m visoko ogrado, preko katere se izliva jezero Kozjak v prvo Donje jezero Milanovac; izliv se razcepi pri padcu v obilico manjših slapov. Iz vseh razpok silijo ti slapovi, preliváje se eden v drugega, in to v širini okrog 60 — 70 m. Tudi tu je jezerska globina precejšnja in voda je čista ko ribje oko. Ob bregu teh jezer so švigale ribice, skoraj prozorne, da se je natančno razločila hrbtenica. Na jezerski površini pa se je zbiralo brodovje vodnih pajkov, pomikajoč se sempatja in išoč sovražnika.

(Konec prih.)

Mount Logan—ekspedicija*.

Poroča F. S. Copeland.

V peti številki 1925 je »Planinski Vestnik« na kratko poročal o nameravani ekspediciji na Mount Logan, najvišji vrh v Kanadi in po višini drugi vrh v Severni Ameriki.

Prve vesti o poteku priprav za to ekspedicijo je priobčil 9. junija t. l. londonski list »Times«. Poročal je o poteku predekspedicije Mac Carthy, ki si je nadel težko nalogo, da poišče najprikladnejše in najlažje dostope do vznožja Mount Logana in da obenem postavi in uredi na tej poti zaloge živeža, opreme in drugih potrebščin, ki jih bo potem rabila glavna ekspedicija.

Na tej poti je prehodil g. Mac Carthy v družbi svojih treh nosačev 950 milj po snežnih poljih, ledenikih in nevarnem peščenem melju. Potoval je večinoma s severnimi psi, vpreženimi v sani. Dnevno je naletel na nepredvidljive in težke ovire, in to pri temperaturi, ki je bila stalno med 25 in 40 F° pod ničlo. Vsak izkušeni hribolazec si lahko predstavlja riziko in težave, s katerimi se je

* Iz »Times« June 9. th 1925.

pod takimi pogoji imel boriti kapitan Mac Carthy s svojimi tremi tovariši, pri proučevanju dostopa do Mount Logan-a.

Iz odlomka Mac Carthy-jevega poročila posnamemo, da je v svrhu nadaljnega izvida svoje poti zapustil ob $\frac{1}{2}$ uri popoldne svoje taborišče ter po polurni hoji našel za sani ugodno pot, ki jo je skušal markirati, da bi mogel naslednji dan iti z ostalo ekspedicijo.

V njegovem nadaljnjem delu pa ga je začel ovirati močan sneženi vihar, ki mu je skoro popolnoma zaprl obzorje, tako da ni mogel več videti strmin in gorskega hrbta, kar mu je onemogočalo orientacijo in tudi nadaljnje markiranje. Čutil je, da mora biti blizu obale in je zato skušal prodreti naprej skozi snežene zamete, izbirajoč pri tem vedno najlažje prehode, dokler ni okrog $\frac{1}{2}$ 6ih, ko se je jelo že mračiti, opazil, da je izgubil pravo smer, ne da bi se mogel orientirati. Uvidel je, da bo moral prenočiti na golem ledeniku, ako se mu vsaj za trenotek ne pokaže gorski hrbet, ki bi mu omogočil orientacijo, oziroma ako se ne vrne po svoji stari sledi in se s tem še pred nočjo reši ledenika.

Naglo se je obrnil in se kolikor mogoče hitro vrnil po svoji stari sledi proti taborišču. Kmalu se je prevrnil preko sneženega grebena; ko je pridrčal na drugo stran, je zapazil svežo sled, ki mu je pokazala, da je brez kompasa, ki bi ga vodil, blodil ves čas v krogu. To spoznanje gi ni malo prestrašilo; kajti pokazalo mu je, kako brezupno je bilo to njegovo potovanje. Spoznal je, da se je obrnil prepozno, ker mu v močnem sneženem metežu, ki je razpihaval sneg na vse strani, in v nastopajoči temi ni bilo mogoče spoznati svojih prejšnjih sledov; bil je prepričan, da bo moral — čeravno v nevarnosti da zmrzne — prenočiti na prostem.

V divje se vrtečih in duševnih sneženih vrtincih se je odločil, da zbere svoje zadnje moči, in jo je mahnil naravnost preko ledeniške groblje, plezajoč sedaj preko sneženih hrbtov in padajoč na drugi strani v neznano temo, včasih zakopan v mehkem snegu do pasu; zdelo se mu je, da se snežena pobočja kar dvigajo pod njegovimi utrujenimi nogami.

Na ta način se je s trudom in z muko vlekel skozi sneženi vihar do 7ih zvečer, prepričan, da bo ostal pokopan pod sneženimi zameti, kar ga je naenkrat spreletelo veselo spoznanje, da je rešen. Tam spredaj, niti 200 yardov daleč, je jasno videl štrlečo strmo in veliko steno, ki jo je imenoval »The Devil's Door« (Vražje vrata), od tam pa je bilo njegovo taborišče že skoraj v bližini daljavi.

»Ako seštejemo uspehe teh 70 dni, polnih neprestanih težav«, pravi kapitan Mac Carthy v svojem poročilu, »tedaj vidimo, da je odpotovala ekspedicija s tovorom, težkim skoro 19.000 funtov, prehodila 950 milj pod arktičnimi razmerami in shranila 8700 funtov provijanta, opreme in drugih potrebščin, ki jih bo potrebovala na svojem potu glavna ekspedicija. Čeravno smo predpisani čas prekoračili skoraj za 2 tedna in pol, se je na drugi strani pokazalo, da so bili napori tudi dvakrat težji, nego smo se nadejali, tako da sem ponosen na delo, ki so ga izvršili moji trije nosači Andy Taylor, Scotty Atkinson, in Henry Olseny.« (Meseca junija se je izvršila glavna ekspedicija, ki je vrh Logana srečno dosegla. Posebno poročilo nam je sestavila za prih. številko naša marljiva sotrudnica gđe. F. S. Copeland. — Uredn.)

Čez hrib in dol.

Izlet Srpskog Planinskog Društva u Istočnu Srbiju.

16. aprila o. g. šestdesetšest članova Sr. P. D. raznog uzrasta i godina među njima dosta i »podmlatka« tako da nazovemo naše najmlađe planince, u veče u 9 sati krenuli su se na trodnevni izlet iz Beograda v Bor, Brestovačku Banju, Zlotsku Pećinu, Maljenik, Tilva Njagru i Crni Vrh. Do Paraćina smo se vozili niškim vozom gde stigismo oko ¼4 izjutra. S druge strane stanice je uzana pruga za liniju Paraćin-Zaječar. Izazavši iz naših vagona »Li« (40 vojnika ili 6 konja) nismo se baš mnogo oveselili* jer je počela kiša. Nebo je sa sviju strana prekriveno gustim, kišnim oblacima a ni s jedne strane nema izgleda da će se razvedriti. Smestivši se svi u putničke vagone željeznice uzanog koloseka čakasmu da se svi putnici kojih je bilo vrlo mnogo — idu na odsustvo za Uskrs kućama — smeste u vagone. U 5 h ujutru krenusmo premo Zaječara put Metovnice. U početku teren nije baš bog zna kako privlačio na sebe naše poglede, ali što se dalje odmicasmu od Paraćina i što se više počesmo uzdizati, okolica je postajala sve zanimljivijom. Naročito kod stanice Sv. Petka gde smo čekali teretni voz da ga propustimo, zanimljivo je bilo gledati, kako se sa visine spušta u zavijenim serpentinama voz da opet dođe na onu stranu gde je već bio, samo naravno nešto niže. Prešavši drum koji ide pored reke Grze i Cestobrodice a koji se računa među najromantičnije drumove u Srbiji, neprestano se penjemo kroz retko naseljenu oblast obraslu šumom koja se nemilice satire. Kod Obradove Stolice udosmo u tunnel dug 1500 m i ne za dugo pred očima nam se ukaza u svojoj usamljenoj strmoj piramidi Rtanj najistaknutija srpska planina sa koje se vidi ¼ predkumanovske Srbije a čiji vrh se isto tako vidi ma s kog kraja Srbije. Nastalo je prepričavanje uspomena i utisaka sa izleta u 1923. i 1924. na Rtanj i opisivanja vidika koji je veličastven sa njegovog vrha. Prošavši stanicu Krivi Vir teren je blaži a naselja veća i gušća. U glavnom stanovništvu živi od stočarstva i drvoseče. Naročito su na glasu zbog svoje fine i meke vune krivo-virske ovce.

Stanice se nižu jedna za drugom, dođosmo i pod samo podnužje gozdov Rtanja (1566 m). Kiša čas stane čas ponovo otpočne padati i skeptici među nama se zabrinuše hoće li ovaj izlet ispasti onako kako se predviđao. U Metovnici se svi skinusmo s voza jer oдавде ide rudarska pruga do Bora. I ova je pruga uzanog koloseka samo što su vagoni i lokomotiva društveni. Putnici na njoj ne plaćaju za vožnju ništa ali zato sede u otvorenim vagonima punim uglja.

Čekajući oko 25' da se kompozicija voza udesi dobismo iz počasti zatvorene vagone za robu koji su nam dobro došli jer je kiša ponovo počela padati. Predeo kroz koji sada prolazimo isto tako je retko naseljen i što nam je upalo u oči jeste to, da je drveće kraj pruge sve pocrnelo. Ispočetka mišljasmu to je zbog toga što seljaci seku granje mesto piće stoci no kasnije dođosmo do zaključka da je to zbog dima iz rudarskih peći.

Pred podne, kada je kiša malo prestala ugledasmu na blagoj uzvišici lepo u ulice poredane kuće rudarskih radnika i nameštenika sve skoro jednake veličine i sve belo okrečane. Malo dalje belio se i dim iz visokih dimnjaka. Iskrcavši se svi odosmo u gostionicu k »Veselom Rudaru« gde ručasmu i posle dobro 2 sata odmora krenusmo se da razgledamo rudnik. Razgledalismo sve što se

dalo razgledati: električnu centralu, mašinsko odeljenje, radionice, teren odakle se ruda vadi i tovari za vagonete, topionice ali u okno pod zemljom nismo videli. Uprava nikog ne pušta dole iz principa. Ovo je jedan od najbogatijih rudnika bakra u Evropi. Eksploatišu ga Francuzi. Prosti radnici i skretničari su domaći, a ostalo osoblje je francusko. Domaći imaju 30 Din dnevno, ali kg hleba in 10 dinara. Rade dakle 8 sati za tri kg hleba, koji se dovozi jer je ovo stočarski kraj. Inženjer rudnika i viceupravitelj su bili ljubazni pa su nam na francuskom tumačili vadenje rude i dobivanje bakra. Radnika ima oko 3000 ovde kod sela Bora na Crvenom Bregu i kod Dulkan Čuke, a rude se još javljaju kod Krivelja, Markova Kamena i sela Metovnice. No ovde je razvijan čitav niz sumpornih rudača a naročito pirita koji je bakrovit a imaju i zlata u sebi razume se u manjim količinama. Osim toga ima olovnih, cinkanih, manganskih, karbonatskih rudača, enargita, kovelina, malahita, azurita, barita, rodohrozita. Računa se da u Bori ima 1,592.500 tona bakrene rude što bi dalo 11.475 tona čistog bakra. A u jednoj toni rafiniranog bakra ima 96—120 gr. zlata. A u rafiniranom bakru nađe se 99,62% čistog bakra.

Razgledavši sve što se moglo i uzevši komada rude za uspomenu uznesmo svoje torbe na leđa te kroz šumiću i prema telegrafskim stupcima krenusmo se u Brestovačku Banju kuda stigismo posle dobrog sata pešačenja. Put ide preko talasastog zemljišta dodirujući po koju sirotinjsku kućicu koju čuva besno seosko pseto. Banja je sa sviju strana zatvorena ovisokim brdima in ne vidismo je dok u nju ne stigismo. Brda su obrasla gustom šumom i ispresecama stazama. Radi se na njenom ulepšavanju a dovršuju se još neke nove kuće za stanovanje. Došao u Banju dobismo sobe sa lepim i čistim krevetima na koja se mnogi odmah izvališe a neki su potražili gostionu da se posle okupaju u vrućem bazenu pojedinih kupatila kojih ima 5.

18. aprila u pet sati jedna grupa krenula je prekim putem i putićima u veliko selo Klot. Ovaj kraj ima mnogo Vlaha, Rumuna koji su se doselili iz Rumunske iz ekonomsko-socijalnih uzroka pre 150—200 godina. Zločani znaju da su došli iz Erdelja iz sela Almaša i Balačice. Priča se da je jedan od njih kupio njivu za »zolutu« (30 para) pa je od toga i ime selu ostalo. Selo je zbijenog tipa.

Ima čuvenu pećinu nedaleko od sela. Brda su sva od krečnjaka koji se izdaleka beli kao sneg te mnogi to i pomisle. Odmorivši se u mehani kuda je došao učitelj i kmet razgovorismo se o pećini, ljudima, lampi za pećinu jer će oko podne stići druga grupa koji će samo do pećine i natrag. Kmet nas povede putem između usamljenih kuća za Maljenik (1172 m) i kada nas je uputio vratio se u opštinu na dužnost. Više sela na jednom vulkanskom vrhu (a sva su brda vulkanskog oblika) nalaze se razvaline nekog gradića koje se zovu »seoski krš«. Niko ne zna ko ih je zidaao i kada. Penjemo se postepeno novo usećenim putem kroz zelenilo i šipražje zastajući po katkad da se nagledamo lepe panorame pred nama i da vidimo šta nam veli planinski barometar — Rtanj. On je bio ceo dan u magli. Naidosmo na jednog čobana Rumuna. Ištemo mleka da kupimo. Neda. Veli post je, sutra se mrsi. Krenusmo se dalje kako nas je kmet uputio te savismo u levo kroz šumu da se približimo vrhu. Što se više penjemo vetar sve nesnosniji. A kada se dohvatismo čistine na Kamenjaru vetar nas baca ovamo onamo i sigra se s nama kao sa kakvom lopticom. Zima neizdržljiva. Prsti se ukočili a usta se iskrivila od studeni. Ipak izdržasmo, zastajući na pojedinim mestima da udahnemo vazduha jer se jedva dalo disati. Sa vrha je pogled lep

na bugarske planine koje se bele kao glave šećera kao i na susedne Karpate. Pod nama je predeo Kučaj krševit sa opasnim strminama prosto stvorenim za vratolomna uspinjanja.

Ne mogući dugo izdržati na visini spustismo se na niže da se malo odmorimo i jelom potkrepimo pa da se natrag vratimo. Pri povratku udarismo nekom kamenitom vododerinom misleći da ćemo tako dospeti pred pećinu. Poslani planinac izvidnica ode da razgleda teren i vrativši se javlja nam nemio glas da se ne može napred jer se isprečila strma stena koja se ne da obići. Vratismo se na put te se u selo vratismo od kuda smo jutros i pošli. Od onog strašnog vetra ni traga. Ovde primetismo da nas često upućuju putem kojim lično nisu išli nego nam savetuju onako po ličnom mišljenju ili nahotenju. Zato planinari imaju i tu zadaću da provere iskaze o putevima meštana.

Povratak je bio lak jer se ide dole, na niže. Kad stigismo pred pećinu zatekosmo drugu grupu koja je već bila u pećini i pred njenim ulazom se odmara. Ulaz je na jednom brežuljku a ispod njega je jak i neobično hladan izvor Zlotske Reke. Iznad ulaza diže se grdan kameni zid skoro uspravan. Ulazak je nizak u početku ali samo za 20-tak koraka pa se posle znatno otvara u širinu i u visinu. Počosmo unutra sa zapaljenim svećama i karbid lampama, i što dublje ulazimo postaje pećina sve zanošljivija i sve više izgleda na neki prabrišćanski hram. Ko da opiše one čudnovate oblike kapavaca na svima stranama i one čudnovate oblike na svakom koraku! Da ne bi zblutali na raskršćima smo posipali za sobom sitno izrečkane papiriće. Svek i svod ima svoje narodsko ime te bi bilo zanimljivo pobeležiti sve te nazive. Provlačeći se kroz mnoge pregrade, pukotine i uzane otvore, a nailazeći pod sobom na blato i vlagu i ozgo i ozdo vratismo se natrag diveći se ovoj džinovskoj sili koja je sve to uradila, i posle malog počevka vratismo se kao i jutros istim putem u Banju.

19. aprila opet u 5 sati jedna grupa uputi se u početku kolskim putem na sever a zatim kada smo ugledali cilj današnjeg puta Tilva Njagru (812 m) skrenusmo na zapad do podnožja te kroz šumu na vrh. Dan prekrasan da se lepši poželeti ne može. Vazduh miran a nebo čisto bez i najmanjeg oblaka. Popevši se na eruptivne glomazne stene Tilva Njagre ugledasmo na jugu snežni Rtanj, Zlot kao na dlanu a tako isto i Zlotska klisura. Narečito su lepo izgledale strme, bele krečnjačke stene Sto planine. Samo smo se trebali krenuti ranije pa bi nam vidik bio još čistiji jer se već počela magla dizati od isparavanja. Pogranična Vrška Čuka se nejasno videla.

Posle odmora, sunčanja i potkrepljenja utnačivši pravac kuda ćemo se uspeti na Crni Vrh (Pjatra Njagra 1109 m) krenusmo kroz šumu dalje šumskim putem kolnikom, sretosmo stada ovaca sa čobanima. Kraj jednog stana zaustavismo se i ištemo mleka. Nema mleka, jer do Đurdeva se ne mužu ovce. Mleka ne da ni za novce a vino nudi koliko ko hoće kao čast, besplatno. Upitasmo ga za pravac puta i kretosmo dalje. Vode izvorske na sve strane, a idemo kroz šumu pa nije toplo. Lagano idući dospesmo i na vrh Crnog Vrh. Ali vrh obrastao šumom pa se ništa od vidika ne vidi. Švrljajući po šumi tražili smo neku višlju tačku ali je našosmo. Spustismo se malo prema severu i vidik neobičan. Kučaj i Kučajske planine kao na dlanu. Sto sa svojim razoranim grebenima i stranama pokazuje se u svoj svojoj celini. Vidi se malo i Debi Jovan. Dunav ne vidimo jer je vtisnut među planine ali ga slutimo od prilike gde je. Karpati i bugarske planine u beloј odeći. Na Rtnju se sneg topi. Opažamo kako ga

nestaje. Šuma je podeljena, parcelisana, obeležena brojevima, znacima i tablicama jer je rudarsko društvo dobilo povlasticu i na šumu. Kada smo posedali na mirisnu travu, opazismo neke siluete kao neke tačke. Damosmo se u signaliziranje i glasno dovikivanje da ih uputimo da smo gore. To su bili naši planinci iz druge grupe koji su se krenuli kasnije, ali pravo do na Crni Vrh. Uskoro se pojavio i ostali te se popeše k nama. Svi smo bili radosni jer je ispalo onako kako smo utanačili.

Posle odmora i otpočinka naš neumorni blagajnik g. dr. Spirta siđe dolc šumarskoj kući, da se raspita možemo li se grebenom sići na kolski put koji vodi u Banju. Dobivši informacije podosmo i proverasmo šumareve iskaze. Neki koji su siti bili uspinjanja gore-dole na planini siđoše odmah dole te kolnikom stigoše u Banju. Krčioi novih puteva pak udariše putem kojim im je šumar objasnio. Srećno siđoše sa šumovitog Crnog Vrh a i uputiše se u Banju. Na polovini puta sastadoše se sa grupom koja je putem išla i tako svi zajedno umorni i siti utisaka dodosmo u veče natrag u Banju na kupanje, večeru i počitak.

Sutra dan 20. apr. jedna grupa je poranila peške u Bor da prvim vozom stigne u Metovnicu i ode u Zaječar, kuda se stiglo oko 12 h. Zaječar nas je svojom čistoćom iznenadio. Naš vođa nam je rastumačio uzrok ovoj čistoći. Predsednik opštine je prosvেćen čovek pa je posle donete odluke da se ispred svoje kuće čisti lično s kmetovima obišao ulice i prvo kaznio kmetove za neizvršenje. Uz put pokazao nam je kuću malu iz dvorišta, u kojoj se rodio naš sedli premijer g. Nikola Pašić. Popeli smo se na Kraljevicu gde će biti lep park vremenom i gde je 1883. streljeno 40 radikalskih prvaka zbog Timoške bune protiv kralja Milana. Zaječar ima 3 fabrike koža, stakla i piva, i kao pogranično mesto veliki garnizon. Lepo napreduje naročito u industrijskom pogledu jer mu je okolina bogata ugljenu. Blizu njega je ugljenokop Vrška Čuka. Posmatrajući lepu panoramu zaječarske okoline vratismo se u varoš na ručak te odatle na stanicu gde u Metovnici primismo u svoj vagon ostalo naše društvo i s njim produžismo put ka Paraćinu kuda stigismo u 7 h u veče i čekasmo do 11 h veče na beogradski voz te 21. apr. za jutro u 6 h zdravi, ali neispavani stigismo u Beograd ponesavši sobom više ljubavi prema ovoj zemlji jer smo bolje poznali jedan kraj naše lepe domovine.

Tako je potpuno uspeo ovaj do danas najveći izlet Srpskog Planinskog Društva.

Dušan Jelkić, Stari Bečei.

Obzor. — Društvene vesti.

Slovesna otvoritev Tillerjeve kočе v Logarski dolini.

(Konec.)

L. 1863 se je priženil k Plesniku Janez Piskernik, rojen Korošec pri Železni Kapli. Njega je l. 1872 pridobil Frischau za to, da je začel sprejemati turiste; ti so dobili prehrano, prenočišče pa navadno v senu. L. 1884. je moral zapustiti Plesnikov dom, ki ga je prevzel dorasli sin Janez Plesnik. L. 1886. je postavil »barako«, tako imenujejo to hišo domačini, ker je tam v bližini poprej stala baraka za oglarje. L. 1890. si je izposodil od Celjske sekcije D. u. Oe. A. Va. 1000 gld. s pogojem, da vrne vsako leto 100 gld. Ker tega ni mogel storiti, je prešla hiša po nesrečno sestavljeni pogodbi v last omenjene sekcije.

Ko se je l. 1893 ustanovila »Savinjska podružnica SPD«, niso Nemci več radi videli slovenskih turistov v tej hiši. Zato se je l. 1896 ustanovila zadruga »Rinka«, ki bi imela zgraditi večji hotel; to se ji ni posrečilo, nekaj radi neugodnih prometnih razmer, nekaj radi pomanjkanja denarja in nekaj radi nepodjetnosti. L. 1923. je zadruga likvidirala in prepustila svoje posestve Savinjski podružnici.

Omeniti še moram, da sta kupili l. 1914. celjska in mariborska sekcija D. u. Oe. A. Va. od Plesnika nekaj zemljišča za zgradbo nove planinske koč. Sekciji pa se ni šlo v prvi vrsti za prospeh mednarodne turisticke, ampak za germanizacijo, saj so javno pisali, naj nastane »trda nemška trdnjava«. Poudarjati pa moram, da mi nismo sovražili Nemcev kot takih, ampak smo branili narodno čast in dali slovenski planinski pokrajini s slovenskimi napisi slovenski značaj. Zavedali smo se in se moramo zavedati vselej, da smo Slovenci gospodarji naše domače grude, Nemci pa le naši gostje.

Po preobratu so se preobrnila tudi razmere v Logarski dolini. Vse sekcije D. u. Oe. A. Va. so bile razpuščene in 26. maja 1919 sem prevzel kot sekvestrov namestnik Piskernikovo hišo v last SPD.

Za razvoj turisticke v Logarski dolini je nastala nova doba. Velikansko delo je zmagal Žalski odsek Savinjske podružnice z izboljšanjem ceste iz Solčave v Logarsko dolino. Njegov načelnik, g. Fr. Roblek, je neumorno nabiral prostovoljne prispevke pri denarnih zavodih, zlasti pa med avtomobilisti. S temi darovi, z državno podporo in marljivim sodelovanjem domačinov, zlasti g. Logarja in g. Plesnika, se je dalo cesto tako izboljšati, da po njej lahko vozijo vozovi in avti. S tem delom je bila šele otvorena Logarska dolina. Prijetna dolžnost mi je, da se vsem imenovanim gospodom danes tukaj javno zahvaljujem za njihovo požrtvovalnost in velik trud in še pričakujem tudi v bodoče složnega in skupnega delovanja za zboljšanje ceste.

Z izboljšanjem te ceste je rasel poset turistov od leta do leta takó, da obstoječe Piskernikovo zavetišče ni moglo več zadostiti turističnim potrebam.

Zato se je na lanskem občnem zboru Savinjske podružnice soglasno sklenilo, naj se zgradi nova koč. Podružnica je poverila vodstvo nove zgradbe svojemu odborniku g. dež. sod. svetniku Tillerju, ki se je dela lotil z občudovanja vredno vnemo in vztrajnostjo. Proučeval je načrt in proračun do podrobnosti, je najemal in odstavljaj obrtnike. Koliko sitnosti to povzroča, ve ceniti le tisti, ki je kedaž sam gradil kako poslopje.

A to še ni vse. Zgradbo je bilo treba tudi financirati, kajti podružnica ni imela nič denarja. Zanašati smo se morali le na pomoč denarnih zavodov in darežljivost dobrotnikov ter prijateljev planinstva.

G. svetnik Tiller je razposlal nebroj prošenj in nabiralnih pol, med znanci in prijatelji pa je osebno agitoval. Ako še kdo ni dal nič ali premalo, naj danes položi velikodušen dar novi koči na oltar. Velikanski trud je imel tudi kot načelnik veselicega odbora za Planinski sejm v Celju.

Pri zgradbi je dosegel s svojo energijo in vztrajnostjo tako lepe uspehe, o katerih nam bode sam poročal.

(Tu se obne govornik g. K o c b e k na svetnika Tillerja:)

»Dragi prijatelj! Ti si vrl turist, a še večji idealist. Ako bi Ti vse ure, ki si jih žrtvoval podnevi in ponoči, porabil za kako dobičkanosno delo, bi bil lahko zgradbo sam plačal. Zato Ti podružnica ni mogla večje zahvale izreči kakor

to, da je na letošnjem občnem zboru z navdušenjem sklenila, naj se nova kočica imenuje Tebi v čast in zahvalo »Tillerjeva kočica«. Zavedaj se, da si si s to kočico sam postavil viden in trajen spomenik.

Ko odvarjam Tillerjevo kočico, želim, da bi bila obvarovana vseh neugodnih letoviščarjem in turistom pa bodi prijetno bivališče. Pozivam Vas, da zakličete dež sod. svetniku g. Tillerju naš planinski »Zdravo«!

Ob viharjem ploskanju je zasvirala gornjegrajska godba »Lepo našo domovino«, zavesa čez napisno tablo se je odkrila in topiči so zagrmeli.

Nato je g. dr. Senjor iz Maribora častital v imenu zveze podružnic SPD za Mariborsko oblast ter v imenu Mariborske in Podravske podružnice Savinjski podružnici, na uspehu dela in požrtvovalnosti pa svetniku Tillerju.

Nato je govoril g. svetnik Tiller, ki je poudarjal, da je to kočico zgradilo tisoč pridnih in darežljivih rok. Razložil je velik pomen kočice in novo zgrajene ceste iz Solčave v Logarsko dolino ne le za planinstvo, ampak tudi za tujski promet; kajti s tem se Zg. Savinjski dolini odpira nov vir dohodkov. Zahvalil se je vsem dobrotnikom društva, ki so bodisi z opremo, darovi in nabiranjem prispevkov ali na drug način omogočili to stavbo, in je končal z besedami: »Bog živi te krasne planine, to divno dolino, to kočico in prijatelje planinstva!«

Tu je podružnični načelnik g. Kocbek še posebej pozdravil med tem došlega direktorja pošte in brzojava g. A. Gregoriča iz Ljubljane, zahvaljujoč se mu za vpeljavo poštnega avta v lanskem letu.

Po govorih se je razvila neprisiljena zabava z godbo in s petjem. Gospodične iz Gornjega Grada, Luč in Solčave so prodajale krasne planinske šopke in razglednice.

Za lepo uspelo slavnost se imamo zahvaliti gospodoma Boltin in Rozin iz Luč, gospodičnjam Šribarjevi, Slugovi in Gajšekovi iz Celja, ki so se neumorno trudile v šotorih, kavarni in kuhinji. Občinstvo je v veselem razpoloženju radovoljno prispevalo za to lično novo kočico.

Otvoritev Krekove kočice na Ratitovu se je izvršila v nedeljo, dne 9. avgusta dopoldne ob najkrajšem vremenu. Prihitelo je na goro poleg velikega števila planincev tudi vse polno domačega prebivalstva iz cele Selške doline. Prvi gostje so začeli prihajati že zjutraj ob treh; ob petih, ko so se prvi solnčni žarki zablisnili nad Kočno, je solnčni vzhod in prekrasen razgled po Gorenjski tja do Ljubljane in Janških hribov. posebno pa na veličastno razprostrto verigo Triglavskega pogorja in Bohinjskih planin, občudovalo že blizu 300 ljudi. Ob 10. uri jih je bilo že 600 — 700 na gori. Veselo planinsko vrvenje je ob 11. uri za nekaj časa potihnilo, ko je na koči viseči zvon vabil vernike k sv. maši. Po končani službi božji je pozdravil podružnični predsednik, župnik na Dražgošah Anton Pfajfar vse došle goste, med njimi dvornega svetnika dr. Marna kot predsednika Zveze za tujski promet, dr. Frana Tomiškega kot predsednika ter dr. Tičarja in M. Hrovatina odbornika S. P. D., ravnatelja Zupančiča kot zastopnika Mariborske, g. Mayra kot zastopnika Kranjske in g. Koritnika kot zastopnika Jeseniške podružnice, župana L. Pintarja iz Sorice ter še mnogo drugih; izvršil je nad kočico cerkveni blagoslov ter jo proglasil, zahvalivši se vsem številnim dobrotnikom, za otvoreno.

Nato se je prof. Ivan Dolencec v prelepem govoru spominjal svojega učitelja in prijatelja dr. Kreka, kot navdušenega planinca, ki je ljubil svojo krasno slovensko zemljo, in posebno to goro, nadvse; izrazil je veselje ob današnji

nepričakovano veliki udeležbi ter izrekel marljivi Selški podružnici, posebno pa njenemu neumornemu in nad vse podjetnemu tajniku dr. R. Andrejki zahvalo in priznanje, da je vzlic vsem težkočam in zaprekam postavila to lično kočo na vrh Ratitovcu in s tem oživitvorila misel in željo, ki jo je gojil sam pokojni dr. Krek. Končal je z vzklikom »Slava dr. Kreku!« ki so se mu navzoči navdušeno odzvali. — Gospod vladni svetnik dr. Andrejka se je zahvalil imenom podružnice govorniku, podelil kratko zgodovino gradbe, izrekel ponovno zahvalo vsem dobrotnikom, ki so omogočili uspeh, izrazil svoje veselje, da se je otvoritve Krekove koče udeležilo toliko domačega prebivalstva, kar mu je dokaz, da prodira smisel in razumevanje za nesebično in občekoristno delovanje Slovenskega Planinskega Društva v najširše kroge; pozdravil je navzočo sestro dr. Kreka, go. Cilko Krekovo, ki ji naj bo današnja otvoritev Krekove koče v zadoščenje, da narod dr. Kreka ni pozabil. — Skromno je zamolčal, po pravici povemo pa mi, da je bil baš dr. Andrejka duša vsega podjetja in da ni odnehal, dokler ni uresničil lepega načrta.

Govorili so na to še dvorni svetnik dr. Marn v imenu Zveze za tujski promet, dr. Tomišek v imenu Osrednjega odbora Slov. Plan. Društva, ravnatelj Zupančič v imenu Mariborske podružnice, dr. Tičar in profesor Brelih pa sta se spominjala naših koč na Vršiču in Poreznu, ki so žal prešle v tuje roke, ter izrazila veselje, da je nedaleč od meje vzrastla v Krekovi koči slovenskemu planinstvu nova lepa postojanka.

S tem je bil oficijelni del slavnosti končan. Nato se je razvilo po široki planoti na vrhu Ratitovca ob najlepšem vremenu planinsko veselje in razpoloženje, kakor ga poznajo samo slovenske planine, združujoč kmeta in meščana, duševnega in telesnega delavca, brez razlike strank ali bolje rečeno ob popolni izločitvi političnih ozirov in naziranj, do konca slavnosti v neskaljeni harmoniji, tako da bo ostal ta dan vsem udeležencem v najlepšem spominu.

Krekova koča je lična stavba, stoječa prav na vrhu Ratitovca. Akopraj je ena izmed manjših naših planinskih domov, ima razen precej prostorne gostilniške sobe in kuhinje v pritličju še 1 sobo za goste z 2 posteljama, v zgornjih prostorih pa 2 manzardni sobici, vsako z 2 posteljama in eno večjo sobo z 8 posteljami, skupaj torej 4 sobe s 14 posteljami. Poleg teh se bo pripravilo še skupno ležišče na senu pod streho. Tudi široke gostilniške klopi nudijo utrujenim turistom v sili ležišče, čeprav malce trdo. Pri koči se nahaja, kar je redkost na vrhovih, studenec z izvrstno pitno vodo, ki ga je podružnica zajela in betonirala. Za opremo koče, ki letos ni do zadnjega urejena, a se bo do prihodnjega leta izpopolnila, so ljubljanske, škofjeloske, češnjiške in železnikarske trgovske in obrtne trdke darovale lepe darove ter s tem podružnici znatno olajšale bremena. Imena vseh teh velikodušnih darovalcev in tudi podpornikov v denarju so zabeležena v »zlati knjigi dobrotnikov«, ki jih podružnica hrani. — Dostopi in sestopi za kočo so vsi prenovljeni in markirani; kjer še ni potrebnih tablic, tam se bodo do prihodnje sezone nabile.

S Krekovo kočo na Ratitovcu je našim planincem odprt nov, doslej malo poznan svet, poln pokrajinskih krasot, narodopisnih in zgodovinskih zanimivosti, svet dveh naših velikih mož — dr. Kreka in dr. Tavčarja. Selška dolina in Bohinj sta ožje zvezana; ko se uresniči že lani vznikli klic po »Tavčarjevi koči« na Blegasu, se jima bo pridružila še Poljanska dolina s svojim ogromnim zaledjem, segajočim do Polhograjskih Dolomitov in Logaške planote.

»Planinski dan« na Triglavu.

Lepa, plemenita in praktična je bila zamisel podružnice »Sljeme« Hrvatskega Planinarskega Društva, da se z geslom »planinski dan na Triglavu« v nedeljo (19. 7.) zbero v znak edinstva in složnega mišljenja in delovanja ter v svrlo medsebojnega spoznavanja zastopniki planinskih organizacij iz cele naše kraljevine na in ob najvišji slovanski gori, na Triglavu. In res! Kakor na vzajemno rodbinsko, pristno domačo »slavo« so prihiteli jugoslovanski planinci od blizu in daleč, kot bratje in sestre k najvišjemu svojemu ognjišču, s pogumom v očeh in z ognjem v duši. In vrnili so se z razgretimi srci in nepozabnimi vtiski.

Srečna zvezda je sijala vsej neprisiljeni in vendar dobro organizovani prireditvi. Krasno vreme, bogata oskrba koč in domov, ki jo je izvršil Osrednji Odbor S. P. D., vodniki in spremljevalci, ki jih je odposlalo S. P. D. in turistovski klub »Skala«, dovezetnost prebivalcev in pravo razpoloženje planincev, vse se je združilo v harmonično celoto. Kljub pravcatemu navalu planincev na Triglavsko pogorje se je po previdni porazdelitvi zabranilo neprijetno kopičenje na enem mestu. Saj so nekateri planinci prihajali že v petek 17. julija; največ jih je odrinilo v soboto 18. julije, tedaj je na kolodvoru v Ljubljani pozdravil hrvatske planince predsednik S. P. D. dr. Fran Tomiňšek. Ta dan in nato v nedeljo, 19. julija, so se planinci od vseh, recimo osmih strani vzpenjali na Triglav; trije (tajnik »Sljemen« dr. Jakšić v spremstvu »Skalašev« Hudnika in Marteljanca) so plezali celo čez severno Triglavsko steno, ki so jo s težavo v 14 urah zmagali; vrh Triglava je bilo navsezgodaj okoli 50 turistov, tam so »Skalaši« izobesili svoj prapor.

Kjer se je zbralo več turistov, tam so se vršile spontanske proslave, z govori, z godbo (mandolinisti Sljemeniši), s petjem. Tako že v soboto zvečer v Triglavskem Domu; v širšem obsegu istotam v nedeljo popoldne, ko je vse navzoče planince pozdravil Vjekoslav Cvetišić, predsednik podružnice »Sljeme« H. P. D.; on je izrekel posebno zahvalo in priznanje Slov. Plan. Društvu in Slovencem sploh. Dr. Vladimir Čupović pa je govoril o splošnem pomenu planinstva in o Triglavu kot simbolu naše narodne veličine in moči. In drugi.

V ponedeljek, 20. julija, pa so se planinci doli s Triglava po vseh potih sešli pri »Zlatorogu« v Bohinju na — rekel bi — planinski tabor, kamor je tudi prispel, burno od vseh strani pozdravljen in čaščen, starosta Jakob Aljaž. — V imenu O. O. je govoril odbornik Makso Hrovatin o uspehih, pomenu, smereh in potrebah našega planinstva; Vj. Cvetišić je pozdravil g. Aljaža, povzdigal delovanje S. P. D. in vabil slovenske in srbske planince v hrvatske gore; dr. Čupović je poudarjal posebne zasluęe kluba »Skala«; g. Aljaž je v dveh nagovorih poročal o svojih naporih za slovensko planinstvo in je nazdravil v planinstvu zaslužnim trem doktorjem Tomiňšekom. Govorili so še zastopnik »Skale«, Mariborske podružnice, zastopnik srbskega planinstva, Fruške gore i. dr. — Od oddaljenejših društev, iz Srbije, Vojvodine, Bosne in Hrvatske so došli brzojavni pozdravi; brzojavno se je oglasil tudi veleturist in dober poznavalec Triglava dr. Radivoj Simonović.

Pri sestanku so se zapele vse tri naše himne.

I.

Odkritje spominske plošče † dr. Klementu Jugu pod severno Triglavsko steno se je izvršilo v nedeljo 9. avgusta opoldne slovesno in ganljivo. Nad 100 Skalašev, prijateljev, znancev in rojakov pokojnega dr. Juga je ta dan prihitelo

pod vznožje usodne stene. Predsednik »Skale«, g. prof. J. Ravnik, je v globoko zasnovanem govoru orisal dr. Jugu kot pravega turista. Odkril je krasno ploščo s črnega granita z napisom: »11. 8. 1924. Dr. Klement Jugu. Skala.« Zadonela je žalostinka: »Vigred se povrne.« Nato se je blagoslovila plošča. Navzoča duhovnika sta zapela »Liber« in se ob obletnici spomnila v molitvi lanskih triglavskih žrtev. In še dve žalostinki in še dva govora — potem je zopet samevala orjaška kruta stena...

O zvezi slovanskih planinskih društev. — Zbor delegatov »Kluba Československých turistů« v Pragi ter društva »Tatra« in Slov. Plan. Društva se vrši, z izleti v Tatro, po sedanjem in končnem načrtu v času od 12. do 15. septembra. Program in dnevni red ostane isti, kakor smo ga objavili v 8. številki na str. 187.

»Československo-Jihoslovenska Liga«, tako se glasi naslov mesečnika, ki izhaja že 5. leto v češkem jeziku v Pragi in ima namen, spominjati na prejšnje, vzdržavati sedanje in zbujati ter sklepati nove duševne in stvarne stike in zveze med Čehi (Slovaki) in Jugoslovani. Sotrudniki se zbirajo od obeh strani, in poročajo vsak o svojem delokrogu. V 6. štev. tekočega (5.) letnika n. pr. piše zagrebški vseuč. prof. Milai Prelog o vplivu T. G. Masačyka, kot vseuč. profesorja, na dijaštvo; C. V. Paleček podaja pregled dijaških prosvetno-političnih organizacij v Zagrebu. — Časopis piše tudi o turistik, osobito v obliki podatkov za potovanja, v 6. štev. prinaša n. pr. ves plovni red jugoslovanskih parnikov v Adriji. — Izdajatelj časopisa je »Českoslov.-jihoslov. liga«; letna naročnina za nečlane je 24 Kč., člani ga dobivajo zastonj. J. T.

Italijansko planinsko društvo, podružnica v Gorici, izdaja v Gorici svoj mesečnik (*Bollettino mensile del Club Alpino Italiano, sezione di Gorizia*), ki izpričuje, kako vneto se goji planinstvo »onstran«. Mi, ki smo se udeležili iniciativnega in nad vse živahnega delovanja SPD v planinsko prekrasni bivši Goriški, se ne moremo — dasi nam je mehkočutje tuje — odtegniti trenutni melanholiji, ko čitamo navdušene opise raznih izletov podjetne Goriške podružnice C. A. I. na Tricorno (Triglav), Monte Nero (Krn), Forno Nero (Črna Peč) itd. List je, vsaj v številkah, ki sem jih dobil v roke, le društveno glasilo v ožjem smislu, t. j., en poroča o izletih in gibanju društva, ne prinaša pa člankov splošnega značaja. Pisava je taktna.

Zelo pa nas motijo lastna imena. N. pr. v št. 6—7.: Da se daje prednost pomenjenim oblikam (*»lago di Wochein«*), to si moremo razlagati s konservativizmom, ki se v tem pogledu drži tudi Francozov; tudi razumemo, da si pišejo Italijani tuja imena (kakor Francozi ali pri nas v cirilici) s svojim pravopisom (*»Potoce«* = Potoče, *»Scherbina«* = Škrbina, *»Kris«* = Kriš (Križ), *»Globoco«* = Globoko, *»Rodizza«* = Rodica, *»Cucco«* = Kuk, *»Selisce«* = Seliše, t. j. Selišče); vendar bi bilo treba doslednosti, ki pa je ni: čitamo namreč po naše n. pr. *»Kamnje«* (nam. *»Kamgne«* ali karkoli), *»Skerbina«*, *»Rogliza«* (Italijan bo to čital *»Roljica«*), *»Razor«* (za Italijana je to *»Racor«*), *»Merzli«* i. dr. Nadalje se Italijani v pisavi izogibljejo slovenskim književnim oblikam in rabijo dozdnevno izreko narečja: n. pr. *»Jalouz«*, *»Bihauz«* (Pihavec), *»Vohu«* (= Vogu, t. j. Vogel), *»Migouz«* (Migovec), *»Koritenza«* (Koritnica). — Tretje sredstvo je prevod v italijanščino; ko bi bil prevod točen, bi mogli prepoznati dotično ime (*»Monte piccolo«* = Mala Gora, *»Monte Ricco«* = Bogatin);

a prevodi so večkrat samovoljni ali pa napačni; »Tricorno« je oficijelno ime za Triglav, pomeni pa Trirog; Črno Peč so prevedli s »Forno Nero«, dasi pomeni »forno« peč za kurjavo, ne pa peč — skalo! — Ponekod so tudi tiskovne pomote: Splenta (nam. Splevta, Spleuta); v povesti o »Zlatorogu« se (na str. 2.) imenuje pisatelj Baunbach (nam. Baumbach) in naš Karel Dežman, oz. Deschmann, je postal »Carlo Deutschmann«.

Spoznavajmo se medsebojno in si priznavajmo svoje pravice. J. T.

Podpora in zahvala. — Osrednji odbor SPD sporoča tudi na tem mestu, da je, blagohotno uvažujoč namene in uspehe našega društva, gospod inspektor ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani, g. dr. Katičič naklonil našemu društvu podpore, in sicer leta 1923. Din 3000.— leta 1924. Din 3000.—, leta 1925. Din 1000.—, skupno v navedenih 3 letih doslej 7000.— Din. — Izrekajoč gospodu inspektorju najiskrenejšo zahvalo, se O. O. priporoča i za nadalje njegovi naklonjenosti ter prosi tudi druge činitelje, da bi takisto v dejanju podprli naše društvo.

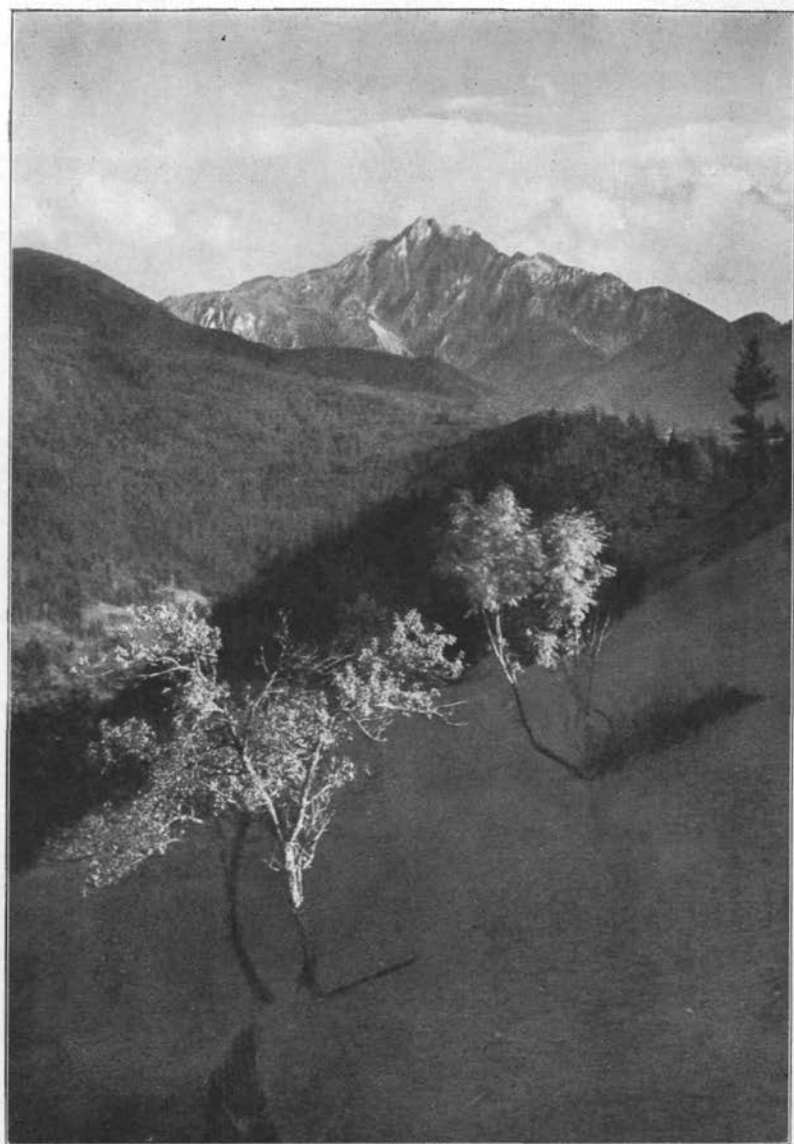
Državno zdravilišče na Golniku ob južnem vznožju Storžiča sprejme več privatnih bolnikov s pljučno tuberkulozo v 1. in 2. stadiju v zdravljenje. — Pojasnila daje uprava zdravilišča.

Naše slike. — Storžič iz Loma. Najvzhodnejša skupina Karavank, to je greben od Velikega vrha do Košutnega vrha, je gotovo najmanj znana naši širši turistični publiki. Vzrok je ta, ker v tem okolišu ni zgradbe, ki bi služila turistovskim svrham. Kočica na Kofcah sicer nudi skromnemu turistu nekaj malega, nikakor pa ne ustreza širšemu toku turistov. A ni ta kraj brez krasot! Pogled na Kamniške planine je odtod sigurno ena najlepših alpskih panoram. Tudi Storžič, čigar sliko danes prinašamo, je prekrasen. R.

Od upravnništva in uredništva. — Naročnina za »Pl. V.« je v tuzemstvu 40 Din, v inozemstvu 60 Din na leto. — Uprava »Plan. Vestnika« je v pisarni Osrednjega Odbora SPD v Ljubljani, Šelenburgova ul. št. 7.; tja je nasloviti naročbo, naročnino in reklamacije ter ponudbe glede slik. — Rokopisi in uredniške stvari pa se naj pošiljajo naravnost uredniku (gimn. ravnatelj dr. Jos. Tominšek) v Maribor.

Vsebina: Dr. H. Tuma: Čez Nizki vrh (str. 193). — Vilko Mazi: Rekord (str. 197). — Jožef Zazula: Planinska cesta Črna - Jezersko (str. 199). — D. T.: Prirodni gaj Like (Plitvička jezera) (str. 202). — F. S. Cöpeland: Mount Logan — ekspedicija (str. 205). — Dušan Jelkić: Izlet Srpskog Planinskog Društva u istočno Srbiju (str. 207). — Obzor — Društvene vesti: Slovesna otvoritev Tillerjeve kočje v Logarski dolini (str. 210). Otvoritev Krekove kočje na Ratitovcu (str. 212). — Planinski dan na Triglavu. Odkritje spominske plošče † dr. Klementu Jugu (str. 214). O zvezi slovanskih planinskih društev. Česko-slovenska-Jihoslovenska liga. Italijansko planinsko društvo, podružnica v Gorici (str. 215). Podpora in zahvala. Državno zdravilišče na Golniku (str. 216). — Naše slike: Storžič iz Loma.

Urednik dr. Josip Tominšek v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji Odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Storžič z Loma

Fot. prof. Janko Ravnik